

tünk, hogy lehetne-e klasszikus szerzőt hamisítani, olyan argumentumokkal, amelyeket le lehetne nyomni az egész muzikológuskaszt torkán. Megegyeztünk abban, hogy az érett klasszikus stílus ismeretében legalábbis illúziót keltőn meg lehetne alkotni egy kismester töredékesen ránk maradt életművét — Dobszay vállalkozott volna a művek hamisítására, fölosztottuk egymás közt a hitelesítő műfajok: a paleográfia, forrásleírás, történeti elhelyezés feladatait, s némi derűvel képzeltek el, hogy bizony „átmenne” egy ilyen konfabuláció, ha konferencia, publikációk, koncertek is nyomatékosítanak. Aztán persze, mint oly sok mindent, ezt a kósza ötletet is maga alá temette a könyörtelen idő.

De a valóság is kérlelhetetlen: az elképzelt köd-alak helyett később, töredékségében is reprezentatív életművével, valóban felbukkant egy valaha élt, a megsejtetthez igen hasonló pályáivet befutó, XVIII. századi magyar komponista. Ő volt, ő lett Istvánffy Benedek.

Dobszay összetett személyiségének fontos része volt a valós előadói gyakorlat is. Ezt mi szkörlások számtalanszor megéltük, a koncertek közben hogyan állt meg az idő, s a gregorián zene előadása közben a kórus legegyszerűbb tagja is hogyan érezhette magát egyenrangúnak a legnagyobb előadóművészekkel — Dobszay irányítása révén. Számomra zongorajátéka is mindig nagy élmény volt a kóruspróbákon, akár ha egy Bartók kórusművet kísért vagy épp Istvánffy miséjét. Ilyen kifejezően artikulált zongorázást csak a legnagyobbaktól hallani, ezért mindig is sajnáltam, hogy a nagyközönség nem nagyon részesülhet ebből. Ezen kivételes alkalmak egyike volt, mikor hallhattuk őt a következő előadónk koncertjén zongorán kíséрни — Nicholas Clapton énekművész beszél nekiünk Dobszay Lászlóról, az előadóművészről.

Nicholas Clapton: Dobszay László, az előadóművész

Először nagyon köszönöm a meghívást. Megtiszteltetés számomra hogy itt lehetek. Bocsánatot is kérnék, ha hibázom ebben a beszédben, szóhasználatban, kiejtésben. Minden, ami rossz, az én hibám, minden, ami jó, Wilhelm Fruzsina hatása, aki nagyon szívesen korrigálta az irkafirkáimat.

Soha sem felejttem el az első találkozást. Dartington Summer School, 1995-ben, egy szép angol nyári estén. Éppen befejeztem a koncertem: kint voltam, a középkori Great Hall lépcsőn álltam. Néztem előre, a nagy fűvön át. Hirtelen láttam valakit, különösen a szúrós kék szemeit, és világosan ez az ember direkt felém tartott. „Mister Clapton, would you like to come and work in Hungary?” — kérdezte tőlem. Majdnem szó szerint, éreztem, ahogy ablakot nyitott a gondolataimban: „Yes”, válaszoltam, és megváltozott az életem.

A következő esztendőben négyszer jöttem ide: énekeltem, tanítottam, együtt dolgoztunk Istvánffy Missa Sanctae Dorotheae-lemezén. Az első budapesti napom, 1996 januárjában, valódi télen, bementem Lászlóval a Régi Zeneakadémiára, ahol egy zenetörténet órát tartott. Számára egy hétköznapi órát különlegessé tett, csak mert én ott voltam: „In honour of Mr Clapton, I will teach

Papp Géza 100

Két tanév a csíksomlyói tanítóképzőben

Papp Géza egyházkarnagy, középiskolai ének-zenetanár, zenetörténész kutató 1915. április 29-én született és 2013. február 26-án hunyt el Budapesten. Méltatás helyett, megemlékezés gyanánt pályakezdésének éveit idézi fel ez a kis írás, amelynek aktualitásához hozzájárul, hogy a csíksomlyói római katolikus tanítóképző 1940–1944-es évkönyvei 2015 elején váltak nyilvánosan elérhetővé az OSZK Elektronikus Periodika Archívumában.¹

Az egyházkarnagyi (1937) és középiskolai énektanári (1940) zeneakadémiai diploma megszerzése után legelső álláshelyének² betöltése Papp Gézát Budapestről Csíksomlyóra repítette. Az 1942/43-as iskolai tanévet mint a Csíksomlyói Római Katolikus „Majláth” Líceum és Tanítóképző-intézet ének-zenetanára kezdte meg.

Az 1942-es év fontos változást hozott az említett iskola életébe is; pár éven belül nem az elsőt, s nem is az utolsót. A volt erdélyi püspök, Majláth Gusztáv nevét frissen felvevő tanítóképzőt a bécsi döntés következményeképpen 1940-ben hirtelenjében vissza kellett illeszteni a magyarországi oktatási rendszerbe. Két év múlva az intézmény végre visszaköltözhetett régi otthonába, az eredetileg Csíkszék közigazgatási székházának épült, ún. Praetoriumba. (A műemléképület a kegytemplom előtti tér nyugati oldalán áll ma is.) A történelmi székhely „visszavétele” nemcsak azért volt jelentős, mert véget vetett 20 évnyi áldatlan vándorlásnak, hanem mert szimbolikus jelentőséggel is bírt: az alapítása (1858) óta „tősgyökeres” csíki iskola e döntés nyomán maradhatott véglegesen Csík vármegyében. Csakis ennek a csíksomlyói katolikus intézménynek a felvirágoztatásától lehetett remélni a székelyföldi tanítóhiány majdani enyhülését. A mai középiskolás korosztálynak megfelelő líceumi (I–III. évfolyamos) és tanítóképzős (IV. évfolyamos) tanulóifjúság több mint fele ugyanis a katolikus Székelyföldről származott.

Az 1942-es év fontos változást hozott az említett iskola életébe is; pár éven belül nem az elsőt, s nem is az utolsót. A volt erdélyi püspök, Majláth Gusztáv nevét frissen felvevő tanítóképzőt a bécsi döntés következményeképpen 1940-ben hirtelenjében vissza kellett illeszteni a magyarországi oktatási rendszerbe. Két év múlva az intézmény végre visszaköltözhetett régi otthonába, az eredetileg Csíkszék közigazgatási székházának épült, ún. Praetoriumba. (A műemléképület a kegytemplom előtti tér nyugati oldalán áll ma is.) A történelmi székhely „visszavétele” nemcsak azért volt jelentős, mert véget vetett 20 évnyi áldatlan vándorlásnak, hanem mert szimbolikus jelentőséggel is bírt: az alapítása (1858) óta „tősgyökeres” csíki iskola e döntés nyomán maradhatott véglegesen Csík vármegyében. Csakis ennek a csíksomlyói katolikus intézménynek a felvirágoztatásától lehetett remélni a székelyföldi tanítóhiány majdani enyhülését. A mai középiskolás korosztálynak megfelelő líceumi (I–III. évfolyamos) és tanítóképzős (IV. évfolyamos) tanulóifjúság több mint fele ugyanis a katolikus Székelyföldről származott.

¹ A Csíksomlyói Római Katolikus „Majláth” Líceum és Tanítóképző-intézet Évkönyve az 1940/41., 1941/42., 1942/43. és 1943/44. iskolai évekről. LXXXIII–LXXXVI. évf. Szerk. Dr. Rajka Géza igazgató. Csíkszereda 1944) <http://epa.oszk.hu/02600/02633> [A feltöltés dátuma: 2015. 01. 28; az utolsó lekérdezés időpontja: 2015. 12. 12.] Továbbiakban: *Évkönyv*. Értékes segítségéért ezúton fejezem ki köszönetemet Daczó Katalin újságírónak (Csíkszereda). — E ritka dokumentum megismeretése egyúttal alkalom arra, hogy korrigáljuk azt a korábban elterjedt tévedést, hogy Papp Géza a csíkszeredai (!) Római Katolikus Főgimnázium tanára lett volna.

² Visszaemlékezése szerint jóval hamarabb és könnyebben jutottak budapesti vagy környékbeli egyházkarnagyi álláshoz nála hátrányosabb anyagi és szociális helyzetű kollégái.